

Dosarul nr. 2r-131/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Miron)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

DECIZIE

08 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Cebacot” împotriva Elenei Crăciun cu privire la repararea prejudiciului material,

împotriva încheierii din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea cu privire la scutirea de plata taxei de stat și nu s-a dat curs cererii de apel depusă de către Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc și împotriva încheierii din 13 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost restituit apelul declarat de către Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc, împotriva hotărârii din 24 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La data de 25 iunie 2018, SRL „Cebacot” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Elenei Crăciun cu privire la repararea prejudiciului material.

Prin decizia coordonatorului Oficiului teritorial Chișinău al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 0909/ACC din 07 iunie 2019, la solicitarea instanței de fond în conformitate cu art. 77 lit. a) din Codul de procedură civilă, avocatul Valentin Fediuc a fost împuternicit să acorde asistență juridică Elenei Crăciun (f.d.88-89).

Prin hotărârea din 24 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă acțiunea depusă de SRL „Cebacot” și a fost încasată din contul Elenei Crăciun în beneficiul SRL „Cebacot” suma de 10 228,74 de lei cu titlu de prejudiciu material, suma de 307 de lei cu titlu de taxă de stat, 4000 de lei – cheltuieli de asistență juridică, 176 de lei – cheltuieli de citare, în total 14 711, 74 de lei.

La data de 30 septembrie 2019 Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc a declarat apel motivat împotriva hotărârii din 24 septembrie 2019 a Judecătoriei

Chișinău, sediul Centru, solicitând scutirea de plata taxei de stat, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin încheierea din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea cu privire la scutirea de plata taxei de stat, ca fiind neîntemeiată, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc și s-a comunicat apelantei și reprezentantului ei că necesită să prezinte dovada de plată a taxei de stat la depunerea apelului în mărime de 230,25 de lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 10 zile din momentul primirii copiei de pe încheiere, în caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită.

Prin încheierea din 13 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc, din motivul că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 05 februarie 2020 Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc a declarat recurs împotriva încheierilor din 19 noiembrie 2019 și 13 ianuarie 2020 ale Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierilor contestate și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, reprezentantul recurenteii a invocat dezacordul cu încheierile constatăte.

Consideră că desemnarea lui în calitate de avocat din oficiu nu a avut niciun temei legal, deoarece la materialele cauzei se conțin acte care confirmă înregistrarea Elenei Crăciun cu viză de domiciliu în Republica Moldova, precum și dovada citării legale a ultimei, prin citare publică.

A susținut că instanța de apel, cunoscând despre neparticiparea recurenteii în prima instanță și reprezentarea acesteia de avocatul căruia nu i s-au acordat împuterniciri și care nici nu o cunoaște, precum și despre faptul că încheierea din 19 noiembrie 2019 nu i-a fost adusă la cunoștință, nu a avut temei să constate că Elena Crăciun s-ar face de vină de neexecutarea încheierii date. Mai mult ca atât, instanța de apel nu a constatat temeiul obligației avocatului din oficiu de a suporta cheltuielile de plată a taxei de stat în locul apelantei.

A indicat că repararea erorii judiciare este posibilă, prin admiterea spre examinare a apelului declarat de avocatul din oficiu cu scutirea lui (nu a apelantei) de plata taxei de stat în baza art. 85 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă ca exponent al CNAJGS.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele dosarului atestă că, copia încheierii din 13 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată părților prin poștă la 13 ianuarie 2020 (f.d. 199), însă lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul declarat de Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc la 05 februarie 2020, este în termen.

La data de 17 februarie 2020, în adresa intimă SRL „Cebacot” a fost expediată spre cunoștință copia recursului declarat de Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs (f.d. 208), fiind recepționată la 19 februarie 2020 (f.d. 210).

Intimata nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a încheierilor contestate și soluționarea prin decizie a problemei respective, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, soluționând prin decizie problema respectivă.

Conform art. 364 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

Potrivit art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Prevederi similare se regăsesc și în art. 4 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992.

Din materialul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 07 mai 2019, prima instanță a solicitat acordarea asistenței juridice garantate de stat pentru pârâta Elena Crăciun, deoarece toate citațiile expediate la domiciliul acesteia indicat în Registrul de stat al populației, au fost returnate instanței cu mențiunile „Nereclamat” și „Adresa incompletă” (f.d. 88).

Prin decizia coordonatorului Oficiului teritorial Chișinău al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 0909/ACC din 07 iunie 2019, avocatul Valentin Fediuc a fost împuternicit să acorde asistență juridică Elenei Crăciun în prezenta cauză civilă (f.d. 89).

Astfel, potrivit proceselor-verbale ale ședinței de judecată, la examinarea cauzei în prima instanță a participat avocatul Valentin Fediuc, pârâta Elena Crăciun neprezentându-se la nicio ședință de judecată.

Prin hotărârea din 24 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă acțiunea depusă de SRL „Cebacot” și a fost încasată din contul lui Elena Crăciun în beneficiul SRL „Cebacot” suma de 10 228,74 de lei cu titlu de prejudiciu material, suma de 307 de lei cu titlu de taxă de stat, 4000 de lei – cheltuieli de asistență juridică, 176 de lei – cheltuieli de citare, în total 14 711, 74 de lei.

La data de 30 septembrie 2019 avocatul Valentin Fediuc a declarat în interesele Elenei Crăciun apel motivat împotriva hotărârii din 24 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând scutirea de plata taxei de stat, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă (f.d. 172-174).

În motivarea cererii de scutire s-a invocat că apelanta este scutită prin lege de

plata taxei de stat, deoarece litigiul este unul de muncă. De asemenea, avocatul a menționat că nu cunoaște locul de aflare al Elenei Crăciun, personal nu a văzut-o niciodată și dat fiind faptul că aceasta nu a participat la examinarea cauzei în prima instanță, este oportună acordarea posibilității de a ataca hotărârea judecătorească, prin intermediul avocatului din oficiu.

Prin încheierea din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea cu privire la scutirea de plata taxei de stat, ca fiind neîntemeiată, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc și s-a comunicat apelantei și reprezentantului ei că necesită să prezinte dovada de plată a taxei de stat la depunerea apelului în mărime de 230,25 de lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 10 zile din momentul primirii copiei de pe încheiere, în caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită.

Instanța de apel a invocat că reprezentantul apelantei nu a prezentat probe ce ar dovedi că Elena Crăciun nu dispune de mijloace bănești, venituri, bunuri materiale ce ar putea fi utilizate în vederea acumulării sumei necesare pentru achitarea taxei de stat. Astfel, în opinia instanței de apel, circumstanțele menționate în cererea de scutire de plata taxei de stat, nu pot constitui temei pentru admiterea acesteia, deoarece nu a fost demonstrată situația financiară precară a apelantei, ce ar servi drept temei pentru scutirea integrală de plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

Copia încheierii din 19 noiembrie 2019 a instanței de apel a fost expediată în adresa Elenei Crăciun și a avocatului Valentin Fediuc (f.d. 190), fiind recepționată de către avocat la data de 02 decembrie 2019, conform semnăturii pe avizul de recepție (f.d. 193). Plicul cu avizul recomandat expediat Elenei Crăciun, la domiciliul acesteia înregistrat în Registrul de stat al populației (f.d. 92), a fost returnat instanței de apel cu mențiunea „Adresa incompletă” (f.d. 191-92).

În termenul stabilit de instanța de apel, nu a fost prezentată dovada achitării taxei de stat.

Astfel, prin încheierea din 13 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc, din motivul că apelanta nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Analizând circumstanțele expuse în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel greșit a respins cererea cu privire la scutirea de plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, din următoarele motive.

După cum a fost constatat supra, recurenta Elena Crăciun nu a participat la examinarea prezentei cauze, toate scrisorile expediate la domiciliul acesteia fiind restituite instanței de judecată, considerent din care a fost desemnat avocatul din oficiu, pentru a nu-i fi îngrădit dreptul la un proces echitabil.

Instanța de apel, la examinarea cererii de scutire de plata taxei de stat, nu a apreciat acest aspect, iar această omisiune aduce atingere esenței dreptului recurente de a avea acces liber la instanța civilă și a dreptului la un proces echitabil, or, Elena Crăciun nu cunoaște despre examinarea prezentului litigiu, iar avocatul nu poate fi obligat să achite taxa de stat pentru clientul său, cu atât mai mult că nici nu poate

comunica cu acesta, necunoscând locul aflării lui și datele de contact, pentru a-l informa despre necesitatea achitării taxei de stat.

Astfel, instanța de recurs consideră justificată critica adusă în cererea de recurs, iar soluția instanței de apel de a respinge cererea de scutire de plata taxei de stat și a restitui apelul pentru neachitarea acesteia, una neîntemeiată și care urmează a fi apreciată ca o limitare a dreptului apelantei la justiție.

În condițiile respective, neînlăturarea neajunsului cererii de apel nu este imputabil apelantei Elena Crăciun, iar prin restituirea cererii de apel s-ar putea înfrânge principiul echității procedurii civile și îngreui în mod inacceptabil dreptul subiecților la un proces echitabil și a principiului disponibilității, consfințit în art. 27 Cod de procedură civilă, care statuează expres că, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, ceea ce este inadmisibil.

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierilor contestate, or, menținerea acestora în condițiile sus-enunțate, nu ar constitui pentru Elena Crăciun decât o îngredire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și îngredirea accesului la justiție.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierile contestate nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei „în mod echitabil”, ceea ce implică, inclusiv, o procedură contradictorie și egalitatea armelor ale părților litigante.

Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza într-o situație egală în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect. Aceste principii includ și dreptul părții de a fi reprezentată în proces de către o persoană calificată în domeniul dreptului, cu atât mai mult că legislația procesuală națională declară acest drept.

În consecință, constatarea instanței de apel precum că, apelanta Elena Crăciun nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel și pe cale de consecință restituind cererea de apel, în condițiile în care neînlăturarea neajunsului nu este imputabilă apelantei, poate fi calificată ca o îngredire a accesului la justiție a acesteia, garantat de prevederile art. 20 al Constituției RM și art. 5 din Codul de procedură civilă, conform cărora orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreui accesul la justiție.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs consideră că Elena Crăciun urmează a fi scutită integral de plata taxei de stat la depunerea apelului în sumă de 230,25 de lei.

Totodată, având în vedere faptul că la 30 septembrie 2019 avocatul Valentin Fediuc a depus cerere de apel motivată, apelul întrunind astfel toate exigențele prevăzute de lege, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții

Supreme de Justiție consideră necesar de a restitui cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea în fond a cererii de apel.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral încheierile din 19 noiembrie 2019 și 13 ianuarie 2020 ale Curții de Apel Chișinău și de a emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere privind admiterea cererii de scutire de plata taxei de stat la depunerea apelului, cu scutirea integrală a Elenei Crăciun de plata taxei de stat în mărime de 230,25 de lei și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în același complet de judecată, pentru examinarea în fond a cererii de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Elena Crăciun, reprezentată de avocatul Valentin Fediuc.

Se casează integral încheierile din 19 noiembrie 2019 și 13 ianuarie 2020 ale Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Cebacot” împotriva Elenei Crăciun cu privire la repararea prejudiciului material și se emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere, prin care:

Se admite cererea cu privire la scutirea de plata taxei de stat depusă de reprezentantul apelantei Elena Crăciun, avocatul Valentin Fediuc.

Se scutește Elena Crăciun de plata taxei de stat în mărime de 230,25 (două sute treizeci, 25) de lei pentru cererea de apel.

Cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Cebacot” împotriva Elenei Crăciun cu privire la repararea prejudiciului material, se restituie spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, pentru examinarea în fond a cererii de apel.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic